

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrť leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravitelstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 3. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede opoldne.

Štev. 7.

V Mariboru, dne 12. februarja 1903.

Tečaj XXXVII.

Nemško uradovanje na Spod. Štajerskem.

Dan za dnevom moramo gledati, kako se pri vseh uradih na Spod. Štajerskem zapostavlja naš mili materni jezik, a na njegovo mesto se vriva blažena nemščina. Nehote se moramo vprašati, kaj je temu krivo, zakaj se z nami ne postopa tako, kakor se postopa z drugimi narodnostmi?

Na to imamo le en odgovor: Ker se ne zavedamo svojih pravic.

Da se moremo zavedati svojih pravic, je najprej treba, da jih poznamo. In ravno v tem oziru sem našel popolnoma kriva mnenja razširjena, in to ravno med razumniki. Zatorej se mi zdi umestno, da opozorim na § 19. držav. osnovnega zakona z dne 21. dec. 1867 št. 142 d. z., kateri določuje: »Vsa narodna plemena države so enakopravna, in vsako narodno pleme ima nedotakljivo pravico na obvarovanje in gojenje svoje narodnosti in svojega jezika. — Pripoznava se enakopravnost vseh v deželi navadnih jezikov v šoli, v uradu in v javnem življenju.«

Po prvem odstavku tega paragrafa imamo torej mi Slovenci nedotakljivo pravico na obvarovanje in gojenje svoje narodnosti in svojega jezika. Kar se razumeva pod tem »obvarovanjem in gojenjem« nam pove drugi odstavek, češ, da se priznava enakopravnost našega jezika v šoli, v uradu in v javnem življenju. Vsak Slovenec je torej opravičen zahtevati, da se z njim uraduje slovensko,

ne glede na to, [da li dotična oblast ve o njem, da zna nemški ali ne. To pravico imamo vsi Slovenci, omikani in neomikani, gospoda in kmetje. Da se ta pravica tudi izvršuje, je odvisno samo od nas. Imamo torej tudi pravico zahtevati, da se z nami dopisuje le slovenski in smo opravičeni vsak dopis v neslovenskem jeziku povrniti, brez ozira na to, da li naslovnik zna nemški ali pa ne. Ako bi se te pravice vsi zavedali, ako bi vsi storili svojo narodno dolžnost in povsod ter vsikdar zahtevali, da se z njimi uraduje in dopisuje le v slovenskem jeziku, potem bi tudi oblastva začela drugače postopati proti nam, začela bi Slovence spoštovati — a jih ne prezirati, kakor se sedaj, žalibog, vsak dan dogaja.

Ko bode zopet vsak nemški dopis romal nazaj, od koder je prišel, potem bodo tudi za nas napočili boljši dnevi, potem bomo doživeli, da se naš jezik ne bode rabil samo za kmeta, ampak da bode imel isto veljavo, katere mu je zajamčena v državnem osnovnem zakonu.

Da je to treba še posebej poudarjati, je najboljši dokaz, kako daleč smo še zadaj v primeru z drugimi narodnostmi. Nemci n. pr. so postali tako predrzni, da zahtevajo tudi na slovenskih tleh za se ne samo take uradnike, kateri znajo nemški, ampak take, kateri so tudi navdušeni Nemci in ki poma-gajo pravljati Nemčiji pot do Jadranskega morja. Ako so ti tako predrzni, potem pač tudi mi smemo zahtevati vsaj to, da se z nami na naših tleh uraduje slovenski. To je tako skromen in tako sam ob sebi umljiv

zahtev — in vendar si niti tega ne upamo dosledno zastopati.]

Ako hočemo, da se ne bode že čez 100 let pisalo, da so tudi na Štajerskem enkrat živeli Slovenci, potem moramo drugače začeti. Vsaj teh malih pravic, katere nam je zajamčila naši narodnosti nasprotna vlada, se moramo zavedati in z vso doslednostjo posluževati, ako hočemo, da ne pademo v grob, katerega nam kopljejo naši nasprotniki.

Torej na delo!

Nemiri na Balkanu.

Da pride do vojske, za to najbolj skrbijo Turki sami s svojim nečloveškim, grozovitim ravnanjem v Makedoniji, odkoder nam prihajajo strašna poročila.

V Godlerem in Bačerem so vojaki umorili sedem kristjanov; trupla so strahovito razmesarjena. Tri zverine so policijski komisarji Abedin, Ejub in Mustafa Pehlivan Runeto. Zdaj hodijo z oboroženimi četami okoli in pobirajo Makedoncem orožje. Kar počen-jajo pri tem, je skoro neverjetno. Udrli so v hiso Vare Petrove v Dobrinistu. Posilil jo je Abedin in izročil tridesetim vojakom, ki so jo skrunili, da je izgubila zavest. Isto se je zgodilo drugi dan z Lenko Damianovo in Marijo Kozarovo. Mnogo moških so z vrmi zvezali in topli, dokler se niso odkupili z denarjem. Potem so onečastili mnogo žensk, prizanesli niso niti nosečim, nekaterim so se zobe izbili. Ejub, Abedin in Mustafa Pehli-

Listek.

Spodnji in Gornji.

Povest iz kmečkega življenja — Prevel I. Vuk.

(Dalje.)

»In jaz pojdem k tvojemu očetu in mu rečem: Marica naj bo moja; jaz jo želim za ženo in tudi ona je s tem zadovoljna. Ako ima potem kdo kaj zoper to — potem pa naj le pride!«

»Oče ne dovoli.«

»On se bo že udal, ko bo videl, da mu vse zoperstavljanje ne pomaga nič.«

»Da, on morebiti že — ko bi drugih ne bilo. Oni so se mu zagrozili — oh, Jurij, ne upam si niti povedati, kaj so mu obljubili, če bo s teboj držal. In tebe — ne, ne! Tega ti ne morem privoščiti, Jurij, in ljubo se je oklenila njegove krepke desnice, kakor tanka trta močnega stebra.

»E, kaj še! Kaj mi neki morejo storiti? Ali še jih naj enkrat premeljem?«

»O, sedaj bo vse drugače šlo. Oni čakajo le na priložnost, Jurij, da ti povrnejo, kar si jim storil. Jurij, prosim te, ne daj jim te priložnosti — to me tako skrbi in muči!«

In solze stopijo lepi deklici v oči.

»Toraj, Marica; ali hočeš, da te pozabim?«

Marica zmiga z ramami, kakor tisti, ki je v obupnosti in ne vé, kaj bi storil.

»Ali mi nisi nič dobra? Glej, Marica, jaz te imam pa tako rad, in bi te tudi imel, če bi bil celi svet zoper to.«

Nežno mu poda Marica roko, katero je pritisnil na srce. Potem se je poslovil od dekleta in se napotil po stranski poti, ki je peljala okrog vasi, proti domu.

In vendar ni ostal neopažen.

»Razbijač« je s svojimi tremi prijatelji stopil ravnokar iz gostilne, ko se je poslavljaj Jurij od Marice. Marica je morala mimo njih. Srce ji je močno bilo in sramežljiva rudečica udarila ji je v obraz, ko je sprevidela, da ji hočejo zastopiti pot.

»Prav lepo, gospica Marica!« reče pogljiivo »Razbijač« ter še posebno poudari besedo gospica.

»Tako torej stoji pri nas!« zakliče Vinc in rudeči Hanza še pristavi: »Gospa Korenova hoče biti! No počakaj — tukaj ti pa potisnemo zapah.«

»Pustite me mimo! Kaj vas to briga, kaj jaz delam!«

»Kaj nas briga? Tako daleč je že prišlo, da hočeš svoje ljudi pustiti in hoditi z našimi sovražniki? Sram te bodi, Marica! Fej, vrati!« In vsi trije ponovijo: »Fej, vrati!«

ter pluvajo pred njo, ki je globoko užaljena odhitela mimo fantov domov.

Jurij pa je stopal poln veselja proti domu, in se radostil, da je vseč lepemu dekletu. Pa sprevidel je tudi, da je sam preslab, da bi se zoperstavljal vsem zaprekam, posebno pa njenemu očetu. Zdelo se mu je torej potrebno, priti tej stvari kakor najprej mogoče do dna. Pri kmetih je navada, osebne pa tudi denarne zadeve, sploh vse, kar ne spada k navadnemu gospodarstvu, opraviti in rešiti v nedeljo po službi božji. In Jurij je sklenil, da gre v nedeljo k županu in ga poprosi za Maričino roko.

Kdo popiše njegovo začudenje, ko mu pride župan najprijazneje, kot navadno, nasproti in ko zve, zakaj je prišel, obžaluje, da je prišel prepozno, ker jo je že obljubil Marvenovemu Leopoldu.

Torej »Razbijaču« je bila obljubljena Marica.

»In Marica?« vpraša po kratkem molku.

»Ta mora storiti, kar oče hoče!«

»Oče pa nima nobene pravice siliti svoje hčere k spolnitvi njegove volje, kjer se gre za srečo.«

»Da, to je ravno, dragi Koren!« odvrne župan. »Ker jaz hočem, da bo moja hči srečna, in to bo, ako se omoži z mladeničem s Spodnje vasi. Ali si morebiti mislite, da

van Runeto sploh prakticirajo tako, da se najprej sami polaste ženskih, potem jih pa prepuste svojim vojakom. »Le Mouvement Macédonien« našteva dolgo vrsto imen; med njimi sta tudi dve bolgarski učiteljici. Posebno grozne orgije so imeli turški vojaki ob prazniku »bajram«. Naskočili so cele vasi in odpeljali ženske. Vaške predstojnike, ki se ustavljajo, mučijo in zapirajo. Pop Pocer iz vasi Kriklena (kosovski vilajet) je hotel čez mejo. Mejna straža ga je z rodbino ustavila. Ker ni imel denarja, da bi se odkupil, so ga odpeljali v Palanko kot hudodelca; ženo in otroka so si pa turški vojaki pridržali. Cele bande turških vojakov hodijo po deželi in plenijo.

Ruski listi pripovedujejo, da bosta Avstrija in Rusija že te dni predložili Turčiji načrt sprememb, katere zahtevate. Turčija se bo najbrž branila privoliti v take preosnove in utegne celo napovedati boj Bolgariji ali pa Srbiji, ki podpirata makedonske ustaše. V tem slučaju pa Avstrija in Rusija ne bosta mirno gledali, ampak tudi pričeli vojsko proti Turčiji. Nazadnje bo se Turčija vendar morala udati volji proti nji združenih držav.

Rusi se pridno pripravljajo na vojsko. Te priprave obstojijo v tem: 1. Vsi rezervni častniki so dobili zaupno vest od svojih zapovedništev, naj bodo pripravljeni in naj odgovore na vprašanje, ne bi-li hoteli takoj vstopiti v aktivno službo? Ta njihov odgovor da bi »mogel biti v najbližji bodočnosti največje važnosti za njihov položaj«; 2. so se vojna zapovedništva obrnila z istim vprašanjem do vseh onih, ki so več let služili kakor častniki v ruski vojski, pa so iz katerega-koli razloga zapustili vojsko; 3. so vse železniške postaje dobile nalog, naj v najkrajšem času uredijo brzojavne postaje. Vse potrebne predmete vojnih brzojav jim dostavijo vojna zapovedništva.

Državni zbor.

Dunaj, 3. februarja 1903.

Nova vojna postava.

Vojni odsek se posvetuje že celi teden o načrtu nove vojne postave, katero je, kakor znano, vlada predložila državnemu zboru. V tem trenutku, ko to pišemo, se še ne ve, ali bo večina vojnega odseka za sprejem te postave. Deželni brambovski minister sicer obeta primerne olajšave v zadevi vojaških bremen, toda poslanci mu mnogo ne verjamejo. Ker je pa novačen je že blizu in se mudi, da bi se postava sprejela, bi bilo mogoče, da bo vlada državni zbor za nekaj

bosta srečna, ako bi bila Marica res vaša žena?«

»Radi prepira med »Spodnjimi« in »Gornjimi«? Ha! Ako je Marica enkrat v moji hiši, jo bom že varoval. Kar se tiče pa mene, se ne bojim vaših ljudij prav nič. Sicer je pa cela stvar med »Gornjimi« in »Spodnjimi« v naši vasi preneumna. Kakšno smisel ima pa sploh to sovraštvo, gospod župan?«

»Hm, hm! Smisel! Pa to je že enkrat tako.«

»In vi? Ali ste vi župan samo »Spodnjih« in ne tudi »Gornjih«? Ali vas mi nismo volili? Ali je to prav, da vlečete sedaj samo »Spodnjimi«? Pa potrpite! Prišle bodo zopet volitve in tedaj bo pa drugače.«

»Seveda, potem bo pa vaš oče župan. In godilo se bo ravno narobe.«

»Nikakor! Ako bi mogoče bil v resnici župan, bi napravil že temu prepiru enkrat konec, ne pa tako kakor vi, da ga še podpirate.«

»Gospod Koren!«

»To je resnica, gospod župan, drugega nič.«

»Tam so vrata, gospod Koren. Z Bogom!« Jurij si te županove ošabnosti ni mnogo k srcu vzel, temveč se nasmehnil ter rekel: »Saj že grem, gospod župan! Marico pa lepo

časa odgodila, da zamore potem s pomočjo znanega § 14 sama uveljaviti nov vojaški zakon.

Sprememba opravnega reda.

Cela dva dni in sicer 4. in 6. febr. se je poslanska zbornica pečala s prvim čitanjem predloga krščanskih socialcev in nemške katoliške stranke, da se spremeni opravljeni red poslanske zbornice. Vse stranke in stranke državne zbornice so pri tej priložnosti po svojih zastopnikih izjavile svoje mnenje o tem predlogu. Nekateri stranke so naravnost rekly, da ne marajo za nobeno spremembo. »Slov. zveza« je po svojem načelniku dr. Šustersiču izjavila, da se naj vpelje v zbornici poslovni red, vsled katerega bo res mogoče delati v prid ljudstva, nikakor pa ne morejo zastopniki »Slov. zveze« glasovati za tak opravljeni red, po katerem bi zamogle večje stranke še nadalje uganjati obstrukcijo, medtem ko bi se manjšim strankam zamašila usta. V imenu Čehov sta govorila dr. Kramar in dr. Stransky, katera sta se posebno upirala zahtevi nemških strank, da bi Slovani ne smeli v zbornici govoriti v svojem jeziku. Dr. Stransky je v tem svojem govoru zahteval od nemških strank, naj privolijo v pravico vsem drugim narodom, pa bo mir v zbornici. Njegovim besedam so pritrjevali in ploskali celo katoliški Nemci. Izmed krščanskih socialcev je prav zmerom govoril dr. Pattai in priznal pravico slovan- skih poslancev, da smejo govoriti tudi v svojem jeziku. Vsled tega ga je pa v imenu pruskih Nemcev strastno napadel poslanec Iro, rekoč, da je izdajalec nemškega naroda. Sklenilo se je slednjič, da se v torek, 10. februarja, izvoli odsek 48 udov, kateri ima prej ko mogoče zbornici podati nov poslovni red.

Sprememba državnih zadolžnic.

Naša država je dolžna nekaj nad tri milijarde kron (1 milijarda je 1000 milijonov), v takih zadolžnicah, od katerih plačuje po 4²/₁₀ % ali od 100 K 4.20 K na leto obresti. Zdajšnjemu finančnemu ministru pa se dozdeva, da so te obresti previsoke. Predložil je torej zbornici načrt postave, da se te državne zadolžnice spremenijo v rove, po katerih se bo plačevalo samo po 4 % obresti. Pri zadolžnici 100 K bo tedaj država profitirala 20 v. Vsega skupaj bo vlada pri plačevanju teh obrestih imela mnogo milijonov dobička, ker se bodo obresti znižale. Zgubo bodo trpeli lastniki dozdajšnjih 4²/₁₀ % zadolžnic n. pr. dežele, občine, župnije, cerkve, razne ustanove in drugi, ki jih imajo v svoji posesti. Nekateri poslanci predlagajo, naj se

pozdravim ter ji želim obilo sreče. Bog vas obvari!«

In mirno je vzel klobuk ter odšel. Vendar je še pogledal na dvorišče in pokukal v dekletino sobo, pa nje ni bilo nikjer. Globoko zamišljen je stopal svojo pot naprej.

III.

Ako bi Jurija kdo sodil po zunanosti, da je ostal, kljub vsemu temu, kar se je sedaj dogodilo, hladnokrvno, bi se motil. Dobro vzgojen mladenič se je znal premagovati ter bil pripravljen in udan v svojo usodo.

Kako je bilo mogoče, da je ničvreden Marvenov Leopold dobil Marico, dekle, ki je bilo vredno boljšega človeka? Da je dobil Leopold od župana roko njegove hčerke, ni bilo čuda, akoravno je bil zadolžen, ker so imeli vmes tudi besedo drugi kmetje, ki so bili z »Razbijačem« v prijateljstvu, to se pravi, z njim v sorodstvu. Sovraštvo, ki se je po cerkvenem shodu z »Gornjimi« in »Spodnjimi« povečalo, je bilo krivo možitve Marice z Leopoldom.

In Marica?

Akoravno je Jurij sprevidel, da je zastoj misliti na ljubo zvezo z drugim dekletom, vendar ni mogel verjeti, da bi se Marica

obrestna mera še bolj zniža na primer na 3³/₁₀ % ali celo 3¹/₂ %. Brez dvoma se bo v kratkem zdajšnja obrestna mera s 4²/₁₀ % znižala na 4 %.

Vojska?

Grozovitosti, katere počenjajo Turki v Makedoniji, so strahovite. Rusija in Avstrija so se zedinile v tem, ker so zahtevale, da se mora konec storiti tem groznim moritvam kristijanov. Turčija pa noče o tem nič slišati. Veliko več se naznanja iz Carigrada, da mora 240 tisoč turških vojakov odriniti v Makedonijo. Mogoče bi torej že bilo, da Avstrija in Rusija ne bosta mirno gledali, kako Turki neusmiljeno koljejo kristijane.

Mladočehi.

Mladočehi so sklenili, da za zdaj opustijo obstrukcijo, dokler se ne reši nova vojna postava, nov opravljeni red za zbornico in sprememba državnih zadolžnic. Tudi med seboj so se zopet pogodili in postavili poprejšnjega svojega načelnika dr. Pacaka na njegovo prejšnje mesto.

Sprememba državnih 4.2 % obveznic.

V torek, dne 10. februarja se je vršilo prvo čitanje vladnega predloga zastran te spremembe. Oglasile so se k besedi razne stranke, izmed Slovencev dr. Ploj. Odločno je pobijal ta predlog Dalmatinec Bianchini rekoč, da bodo pri tem silno škodo trpeli tamošnji dobroteljni zavodi, cerkve in občine. Djal je, da vse postave, katere se na Dunaju kujejo za Dalmacijo, so v škodo njihovi deželi. Treba, da se Hrvati postavijo na lastne noge. Osobito bi moral se upirati nakani, če se obresti od teh državnih zadolžnic znižajo pod 4 %. Finančni minister je še zagovarjal vladni načrt, ki se je izročil proračunskemu odseku.

Dopisi.

Ljutomer. (Šolsko podporno društvo.) V minulem tridesetletju se je za ubožne otroke na Franc Jožefovi šoli v Ljutomeru s pomočjo blagih šolskih prijateljev in dobrotnikov že mnogo dobrega storilo; omenimo le dve hvalevredni napravi v korist ubožne šolske mladine, namreč prireditve šolskih božičnic za priskrbovanje obleke in obuvala in pa prireditve šolskih tombol za priskrbovanje učnih pripomočkov ubožnim šolskim otrokom. Božičnice niso popolnoma dosegle svojega dobrodelnega namena, kar tudi ni bilo mogoče pri tolikem številu šolskih otrok (8 razredov) in vsled tega je moralo šolsko vodstvo za svoj trud prenašati

udala v to zvezo s surovim, nasilnim in lahkomišelnim Leopoldom. Spoznal je, da se mu zato ni pokazala, ker je bila hudo pretresena o sklepu očeta. Da pa je na skrivnem poslušala njiju pogovor, ni bilo nobene dvombe.

»Dobro!« reče sam pri sebi. »Kakor sem ji povedal, da jo ljubim in da se na mene sme zanašati, sem tudi storil, kar sem storil, kar sem mogel storiti — vsiljeval se ne bom. Ako vzame v resnici Leopolda, potem pa mene tako ni bila vredna.«

Nič ni več poskušal priti z njo v dotiko, dobil pa ni tudi od nje nobenega poročila. Videl jo je v cerkvi večkrat in tudi na potu; ako ga je opazila, pogledala ga je po strani. Ali je bil morebiti to kak odgovor? Mogoče — mogoče tudi ne. Kdo naj razume dekliško srce?

Nekega dne bi jo moral ravno srečati v spremstvu njenega očeta in Leopolda. Zaničljiv pogled Leopoldov ga je zabolal tako, da se je obrnil ter odšel nazaj, da ni šel mimo njih. Ko bi ostal, bi videl, kako žalostno in shujšano je Marica izgledala. In tudi bi se ne mogel veseliti »Razbijačeve« zmage, da bi ga ne kaznoval kar na cesti, in tako bi prišlo do pretepa. Tega pa Jurij ni hotel.

* * *

še marsikatero bridko nehvaležnost od strani nekaterih nezadovoljnih starišev; zato smo že nekaj let sem opustili prireditve božične, obdržali pa smo vsakoletno šolsko tombolo, ker vsako leto ob začetku šole se vedno ponavljajo prošnje starišev: »Prosimo za knjige i. t. d.« Stroški za nakupovanje učnih pripomočkov pa se leto za letom veksajo, tako da zraven vsakoletnega prispevka krajnošolskega fonda v znesku 100 K za ubožne otroke tudi dohodki tombole več ne zadostujejo.

Ker se tedaj stroški za ubožne šolske otroke zmerom veksajo, začeli smo premišljevali, kako bi bilo mogoče podporna sredstva pomnožiti. Šolski in učni red sicer velja v §§ 5, 72 in 80, naj krajni šolski svet za to skrbi, da ubožnim otrokom pripravijo vse šolske potrebščine tisti, katere veže postava, a s temi paragrafi ne pridemo naprej; pomagati si moramo na drugi način.

Uvažujoč te okoliščine poprijel se je krajni šolski svet gosp. Kukovec podporne organizacije. Povabil je nekatere ljutomerske, naši šoli naklonjene gospe in gospode na dan 9. nov. 1902 k posvetovanju o novem načrtu podpornega delovanja. Slišalo se je več nasvetov, a končno je obveljal nasvet gosp. ravnatelja Robiča, naj se osnuje podporno društvo, kateremu se izroči vse podporno delovanje. Takoj se je izvolil osnovalni odbor z nalogo, da sestavi društvena pravila. Odbor je to delo izročil gospodu ravnatelju, kateri je v odborovi seji dne 15. dec. 1902 poročal o načrtu pravil, in ta je bil sprejet z nekaterimi izpremembami. Pravila so bila predložena dne 22. dec. 1902 c. kr. namestništvu, katero je z odlokom dne 3. jan. t. l. št. 54325 ustanovitev društva na podlagi predloženih pravil brez zadržka dovolilo. Ustanovni zbor se je vršil v nedeljo 1. t. m. v restavraciji g. Kukovec; vdeležilo se ga je lepo število članov, ki so že poprej svoj pristop oglasili. Začasni predsednik ravnatelj Robič pozdravi navzoče, razloži jim pomen in namen novega društva, želeč mu mnogo lepih uspehov. Po prečitanih potrjenih pravil in vsprejemu novih članov, vršila se je volitev društvenega odbora, v katerega so bili enoglasno izvoljeni naslednji gg.: predsednik ravnatelj Robič, podpredsednik Kukovec, blagajnik dr. Chloupek, tajnik Karba Janko, ekonominja gospa Ivančič, odborniki: č. g. Srabočan in Čagran, namestniki: dr. Grossmann, gospodična Razlag in g. Zacherl. Predsednik izjavi, da bode glavna naloga odbora, nabirati društvenike in podporna sredstva in z vsemi močmi delovati na prosih društva. Zahvaljujoč se zborovalcem za njih

Kmalu nato je bil vojaški nabor. Jurija so spoznali za sposobnega in njemu je bilo to ljubo. Tako bo vsaj v časti zapustil Plešnice in ne bo mu treba biti priča poroke njegove nezveste Marice.

»V imenu božjem!« reče in zatakne bel listek za klobuk

In ta listek tako prav,
Da cesar ga je vzel.

»Ne spuščajte se v noben prepir s »Spodnjimi«; bodite vi pametnejši. Prišel bo že čas, da jim odračunimo«, je rekel svojim pri slovesu.

Zapustil je domačo vas in se podal k svojemu polku. Drugi novinci so pevali vesele pesmi, da se vsaj nekoliko raztresejo, a Jurij je bil najraje sam in molčal. Sam je šel, čisto sam, nikdo ga ni spremljal, nikdo mu ni dal šopka v slovo. Saj je tako najlažje premišljeval svojo usodo. Pot ga je peljala skozi gozd, kjer je preživel v otročjih letih mnogo veselih ur. In stoprav v tem gozdu je stresal z glavo, kot bi se hotel otresti nadležnih misli in zakrožil:

Ne jokaj ljubica,
Čez osem kratkih let,
Če bova še živa,
Se bova vidla spet.

(Dalje prihodnjič.)

vdeležitev zaključil je predsednik ustanovni zbor. — Glavne točke društvenih pravil s pozivom k pristopu priobčimo prihodnjič. Upati je, da si pridobi to novo za ljutomersko Franc Jožefovo šolo velevažno društvo mnogo članov in blagih podpirateljev. V to pomoz Bog!

Iz konjiškega okraja. (Narodno spanje) se razven zimskega kaže pri nas ne le zdaj v zimskem času, temveč tudi v poletju, in napredka skoraj nikjer ne vidimo. Saj je naš okrajni šolski svet popolnoma v rokah naših narodnih nasprotnikov. V konjiškem trgu si je »Čitalnica« sicer pripravila svoj lastni dom in tam imamo najimovitejšo slovenske posestnike, a njih delovanje v narodnem oziru je tako razcepljeno, da se pri občinskih volitvah niti na volišču prikazali niso, dasiravno bi v prvem razredu bili lahko že sijajno zmagali. Uradovanje je pri politični ekspozituri in tudi pri c. kr. sodnji večidel vse nemško in tako še pri mnogih županstvih ter tu in tam še pri župnijskih uradih. Nova železnica, ki že deset let vozi iz Poljčan do Konjic, tudi ni narodnega življa obudila, pa ga tudi ne bo, saj nam še na postajah slovenskih imen ne privoščijo in vse se kliče v edino zveličavni nemščini, kakor bi se tukaj sami Nemci vozili. Letos pa se ustanovi dne 1. okt. v Konjicah za naš lep okraj posebno okrajno glavarstvo in zdajšnji voditelj okrajne ekspoziture, g. Weiss pl. Schleussenburg, bi gotovo rad kar dve stopinji višje zlezel in kar c. kr. okrajni glavar iz komisarja postal, pa sliši se, da on vpliva na vplivnega gospoda v Konjicah, da bi on povzročil posebno prošnjo, podpisano od vseh župnijskih in županskih uradov na c. kr. namestništvo, da se ta gospod, ki si je neki za čas svojega uradovanja tukaj vsestransko zaupanje pridobil, okrajnim glavarjem imenuje.

Mi pa opozarjamo vse prebivalce konjiškega okraja, da si moramo želeči kakega odločno katoliško in slovensko mislečega moža na to odlično mesto povišanega, ne pa moža, ki ni v verskem oziru ne krop ne voda, v narodnem pa odločen Nemec, ki ni slovensčine niti v besedi zmožen, kaj se le v pisavi. Ni dosti, da imamo v Celju, Ptuj, Ljutomeru, Brežicah itd. same narodne nasprotnike kot okrajne glavarje, ozir. voditelje, nam od nasprotne strani poslane, bomo sedaj še sami prosili nam znanega nasprotnika c. kr. namestnika Clary-ja, da nam pomaga moža povišati, kateremu je naš narod le zato tukaj, da mu pomaga njegove narodne pravice prezirati. Saj tudi na slovenske prošnje, kakor slišimo, nemško odgovarja! Smo res že tako daleč prišli, da bomo kot sužnji naših nasprotnikov tiste pozdravljali, kakor nekaj pri Rimljanih gladiatorji: morituri te salutant. Zalostna majka Slava!

Iz Vojnika. (Mladinska*) slavnost) Na Svečnico popoldne je bila pri nas velika stiska, ki pa je vendar vsakega rodoljuba v srce razveselila. Naša mladina je namreč priredila mladinsko slavnost, in vsled te je prišlo v šolskih prostorih do tolike stiske, kot doslej še pri nobeni prireditvi v Vojniku. Vprašate, kako se je slavnost vršila? Najprej so dekleta igrale »Sv. Nežo«; pristne Rimljanke so nastopale — vsake sorte, kuker si jih le misli! — izza dobe grozovitega Dioklecijana. Da nam niso pri igri zveneli na uho slovenski glasovi, bi se nemara bil kak latinščine več jezic začel kar obračati po latinski... To uprav rimsko kretanje, pristna rimska oprava, zelo resna, drugod spet prav živahna igra — vse to smo občudovali, posebno pa še prizor, ko so se koncem igre, ob smrti Emerencijane, v ozadju prikazale malo prej umorjene device-mučenice v svoji nebeški lepoti. — Nič manj nas ni zadovoljila druga igra: »Vedeževalka«, ki so je predstavljali prav spretno domači fantje; bili so skoro vsi še-le prvi-krat na odru, a s svojo neprisiljeno igro so

*) Ne mladeniška, kakor jo je »Slov. Gospodar« pomotoma naznanil. (Opomba uredništva.)

nam podali izredno zabavo. Dobra je bila ob koncu te igre opomba, da se tudi po vojniški okolici potepa neka vedeževalka, v katero je še dokaj Vojničanov čisto zaverjenih, namreč nemškutarija, ki se zdaj par let že imenuje »Štajerc«. — Eno bi pred vsem želeli, namreč, naj bi naša mladež nikdar več ne pozabila opominov »slavnostnega govora«: naj bode zavedna krščanska in narodna mladina, njen ponos pa izobražen um, krepka volja in delo ter plemenito srce! K temu je pozivala tudi deklamacija Gregorčičeve pesmi: »Naš čolnič otmimo«. — Peli pa niste nič? — O počajte, in še kako! Rad bi povedal, katera izmed 6 pesmi vspeveda je bila lepša, pa ne morem: ali ljubka »Planinarica«, ali pa »Kukavica«, ali resno-mila »Nazaj v planinski raj«? Morda pa so bile vse — najlepše! Res lepe sadove nam je že parkrat, zlasti pa to Svečnico pokazal naš mladi ženski in mešani zbor. Ko se mu polagoma glasovi še bolj ugledajo in ublažijo, pričakujemo od njega še obilo lepega. — Taka je bila naša mladinska slavnost. Pomenja nam, če se ne motimo, lep korak naprej v probuji našega ljudstva!

Iz Rožne doline pri Malinedelji. Ze v zadnjem listu Vam je, gospod urednik, neki rodoljuben mož poročal nekoliko o zborovanju našega bralnega društva, vendar ravno isto, kar bi vsakega najbolj zanimalo in kar bi to naše društvo v njegovih razmerah malo presvetilo, Vam tisti dopisnik ni poročal. Hočem Vam torej jaz! Tam se Vam je reklo, da društvo hira. Zakaj? Ne zato, ker je tajnik, blagajnik in knjižničar jedna oseba, ampak ker se je naš gosp. Cvahte, ki je tista jedna oseba, premalo za društvo zanimal. Namesto, da bi naše može in fante k pristopu navduševal, jih je s svojim hladnim obnašanjem odvrčal. Ako so fantje prišli, da bi čitali časopise, ali so si celo upali za kako knjigo poprositi, tedaj je mrmral in mrmral. Gosp. Slana, predsednik društva, je hvalevreden mož, on in še nekoliko drugih je, ki se za društvo trudijo, toda vse kar ti može storijo, ne najde pravega pospeševalca, in to je vzrok, da je sedaj le samo okoli 15 družnikov. Kako se je neki vršilo to zborovanje? Pred volitvijo novega odbora, ki pa se zaradi obstojčih zmešnjav nikakor ni izvršila, je društveni predsednik Slana pozdravil odbornike, kakor druge, ki so bili navzoči, in posebej še gospoda inženjerja Lupša, ki je ravnokar prišel iz Koroške. Potem je gosp. Cvahte podal kratek pregled društvenega življenja od njegovega postanka do letos, nato je izročil govornik besedo g. inženjerju Lupšu, kateri je bil povabljen spregovoriti nekoliko besed o razmerah našega kmetijstva. Primanjkuje prostora, da bi orisal ta lep govor našega inženjerja, le toliko naj bo rečeno, da se nam je prav dopadel; dokaz temu je bil gromoviti »živijo«, ki smo mu ga jednoglasno zaklicali v zahvalo. Potem se je vršila volitev novih odbornikov, ki je trajala do trde teme, toda doseglo se ni nič, ker se je delala sitna zmešnjava. Zborovanje se je razšlo, in jaz jo potegnem proti g. Rantašu, da se malo pokrepčam s čajem, kateri se tamkaj dobi. In koga najdem že naprej pri mizi? Gosp. inženir Lupša čaka in čaka ter pravi: »No, pa danes ne bo nikogar?« Morale bi namreč biti vaje za veselico, ki bi se imela vršiti 8. svečana. Ali Božič, Marinič in Kranjc so poslali svoje uloge za gledališko igro nazaj. Veselica je torej po vodi splavala. Pa to še ni vse, tudi primerne sobe ni bilo. Drugod se vršijo take veselice navadno po šolskih sobah, ali pri nas Malonedeljanih to ni dovoljeno, ker g. Cvahte tega ne trpijo!

Sedaj pa z Bogom, gospod urednik. Mislim, da veste dovolj. Samo to še bi Vam imel povedati, da sem na Svečnico videl našega »Puščavnika iz pekla«, kako je krevsal mimo okna moje kočice v Rožni dolini. Na rami je nesel puško in na hrbtu lovsko torbo. Z obraza pa se mu je bralo, da je šel v